

Snahé wrenrej nedelá.

Walfà, Zelgawà fanemot:
par gadu i r. 50 L., par pušgadu 90 L.

Mäsfü, pahr pastu veefuhrot:
par gadu 2 r., par pušgadu 1 r. 25 l.

Etspedijsja:
Jelgawā, J. F. Steffenhagena un dehla
druktawā, Kangihseru eelā № 22.

Fatmeerehu Amiles.

„Latw. Am.“ war apostellet:

Gelgawá: J. G. Steffenhagen in debla drukatawá, Kangihseru elá № 22. — **Kepajá:** Emila Voegedinga grahm. bodé, pee tirgu platscha; Sihmana Ruhjes gr. bodé, Jaun-Kepajá, Bahnušča elá № 86 in pee M. Peterfona. — **Bauslá:** Ed. Drengeřa f. bodé. — **Tukumá:** J. Vitsga la īga grahm. pahrd. — **Talsdóz:** h. Towa f. grahm. bodé. — **Ruldigá:** Herd, Besthorn a f. grahm. bodé. — **Wentspili:** Th. G. Antmanaa f. grahm. bodé. — **Dobelé:** J. Dawidoſſa f. un G. Baldrizal f. bodés. —

Wezaku un behruu satiksme dñshwë un likumös.

— Satram no mums, zeen. laftajt, buhs wehl mihska atminas swinigais eeswehtischanas laits, fur uistigais draudses gans mums filteem un dedsigeem wahredeem atzahdinaja gan behrna, gan pawaishneela veenahlkumus. Lur mums aishrahdija us ween no wiistihraeem un Deewa mihlestibai wislihsigakeem mihlestibas weideem — us weza ku mihsib, lura neneeka no paibaas, paeschlabuma mesleschanas slakt, lura spehjiga aissegt fewi paschu, upuret wihs, mantu un pat dsihwibu behrnu laba. Ne melli zeturiais hauflis ir tas weeningais ar fantu lus ussurgas, bet ar teem qaneret un fantu wainigos pee atbildibas us wispaehrigu likumu pamata. — Wezaki nedrihsit peespeest sawus behrnus waj nu paschus dorit fo, kas likumos noleegts, waj ari wiineem, t. i. wezaleem, valihdsit pee schahdas likumu pahrsahpschanas, fewischti wehl tahdös gadisumos, fur no behrna teek prafita wina pascha pahrdoma-schana un sapraschana. Lai gan behrni zitadi saweem wezaleem padoti, tad tomehr par sawu behrnu dsihwibu tee naw lungi, kadehk ari behrna no-nahweschanu likums suda tapat, fa satra zita zilwefaklenkamihu. —

— Bet lai nu atweeglinatu to behrnu likteni, kas gan dsihuischi ahrlaulibä, bet kuru wezaki dewuschees mehlaik smekta laulibä tad nesen libatigas likums laulibus pagrhahpschanas bent, lad veytin teel lo-mehr usslatiti par likumigeem, ja ween wina dsi-mschana eepreelsch laulibas schikschanas netika tehwan apflehptra un tad ari naw zitn peerahdiyuni, fa tee nelikumigi. Nelikumigeem behrneem, kant ari tee buhtu usaudsinati no teem, kas sauzahs par wixu wezaleem, naw teesibas nesi sawa tehwa wahedu, fa ari dabut fahdu datu mantibas pehz tehwa waj mahkes nahwes. —

— Bet lai nu atweeglinatu to behrnu likteni, kas gan dsihuischi ahrlaulibä, bet kuru wezaki dewuschees mehlaik smekta laulibä tad nesen libatigas likums

ee weili zeturiats baufis ir tas weenigais ar jauku apjolijumu par wina isplidischau! — Un pateescham, tad eewehrojam labi, zil swehias ir dabigahs afine radneezibas jautes, kas jahta wezakus ar behrueem, tad tihri jadoma, fa winu lawstarpigai faritzmei newajadsetu nekad buht zitadafai, fa weenigi zif miylestibai un satizibai, godvijibai un paikaujibai. Bet — dsihwe rahda zil daschlahrt pawisham ziltu ko; zilwela prahs, fa tas jau swehios ralios miners, ir launs no masahm deenahm. Nemeflejim fur tahu pehz peemehreem. Apfslatisimees sawu paschu durwju preeschä, atgahdinamees, zil daudschahrt mehs ne-esam dsihwé redjeiuschi un dsirdejuschí tahdu gadijumu, fur behrni leedsahs vot usturu sawam wezam nesphejhneelam rehwam waj mahtein un fur attal dehls, tam wezaku mahjas noratilitas, swiech heidjot wezakus ahrä waj nerro tos ta, fa teem jo-
slepawibu. —

Wezaku veenachku. Wezakeem jadob sa ween nepilngadigeem behrueem usturs, drehbes un tahda audfinschana, sahdu winu lihdselli atkauj. Wija sawa wehribi wezateem japeegreesch behrinutikumiga i audfinschanai un jazenzchahs sagatowt jau mahjä winu dabu waldibas zenteenu un nosluhfu garä. Bet wezakeem zitadi teek atkauts audfinat un mahzit sawus behrnu waj nu mahjä ween, waj art ardot winus no waldibas waj no privatpersonahm usturetas. skoläs. — Klad behrni sahneegufi pilngadibu, tad wezakeem, pehz likuma, jaruhpejays lai nodotu dehlus deeneestä waj amata un lai metas isprezinatu. — Klad kahds nepilngadigu behrnu aiskar waj nu ar wahrdeem, waj darbeem, tad wina wezakeem teesiba jaust wainigo teesas zela peo atbildibas. —

Par behru no seegumeem pret wezateem. Dehls waj meita, kas usdriftshahs pajelt sawu roku waj nu pret weenu waj art pret aberni no saweem wezakeem un tos ewainot waj zitabi winu meesu apfkahdet, teek soditi us soda likumu 1492. panta pamata. Tee behrni, kas pastrahdä pret saweem wezakeem zitadus kahdus waras barbus, t. i. ne ar fischau waj ewainoschanu, teek, us wezaku fuhsibiu, soditi pehz soda likumu 1534. panta pamata. Wezakeem teek atlauta teesiba luhgt teesu, lai schahdös gadisjindos maslina behrueem peepreesto sodu. Behrni, kas suhrgalwigi nepadodahs wezaku warai, wed netillu dsihwi un padodahs zitahm azim redsamahm kaislibahm, teek us wezaku veepraiskumu eeslodstii zeetumä no 2 lihds 4 mehnchesheim bes fewischkas im melleschanas no teesas puies. Likumä atkauj wezakeem schini gadijumä luhgt, lai eeslodsi wehlaft sweta laulibä, tad nejen isdotais likums atkahwüs schos behrnu wehlaft, ta safot, par likumigeem pahrwehrst (указонить). Schee behrni teek skaititi par likumigeem no tahs deenas sahlot, fur lauliba slehgta — bet til us fewischka teesas spreduma pamata. —

Par veenemfchanu behrna weetä (adoptefchanu). Wifadu kahrtu personas, ta wihschichi, ta seeweeshi, kureem naw pascheem behrnu, war veenemt (adoptet) ta sawus oudselaus, ta art swefchus behrnu. Behrna veenehmejam jaabuht wismas 30 gadu wezam un masakais par 18 gadeem wezakam, neka tam, ko wihsch par behrnu veenem. Ne weens newar buht adoptets no diwahm personahm us reis, isnemot sinamä lanlibas pahri. Nekristigi nedrihkfist veenemt kristigas personas behrna weetä un atkal otradi, kristigeem aissleeqts veenemt par

Behrnu peenahkumi. Behrneem — ta lismus faka — wajaga parahdit saweem wezakeem weenmehr godbijib, patlausib, padewib, un mihle-
stib; teem wajag wineem salpot dsihwé, ruuat no wineem ar zeentib un pahest wezatu mahzibas, fá
ari pohrmahzibas pazeetigi un bei kurneschanaas. Behrnu godzeenibai pret wezakeem japarahdahs ari
weepeeshtas. — — —
Behrnu peenahkumi. Behrneem — ta lismus faka — wajaga parahdit saweem wezakeem weenmehr godbijib, patlausib, padewib, un mihle-
stib; teem wajag wineem salpot dsihwé, ruuat no wineem ar zeentib un pahest wezatu mahzibas, fá
ari pohrmahzibas pazeetigi un bei kurneschanaas. Behrnu godzeenibai pret wezakeem japarahdahs ari
weepeeshtas. — — —

Un lai nu rāhditū, kā wezakeem, tā arī behrneem. — Kād beidsahs wezaku wara par behrneem. Wezakus līkums fāprot sem wahrda „behrni”, jo, kā finam, mums war buht meefigi behrni, pabehrni un aubšāu behrni. Līkums dala „behrnus” wišpirms trijās daļās: līkumīgōs, nelīkumīgōs un peenekmētīgōs.

Goda likumi par wezaku no see gummeem pret behrneem. Wezaki, kureem peerahda, saree preefdeeschi sawus behrus ar waru dootees laulibā, teek sōbiti ar eeslodfischamu zeetumā no 4 mehnēsheem lihdj 1 gadam un 4 mehnēsheem pret wezakeem par apwainojuumeem waj goda aifahrjchamu. Bet tas neshmejahs us tahdeem gadijuumeem, tur wezaki padarijujchi pret haweeem behrneem no see gummuš, par kureem muhsu joda likumi atsifta no teefas puſes par pretlikumigu. — Wisu „nelitumigu“ behru wezakeem likums usleek pret winu behrneem tahdus pat peenahkumus andsinaſhanas un usturas ſinā, fa pret meesigeeem behrneem. Teefai, tas atsifst lahdū laulibū par pretlikumigu, teefiba luhtg ſeungu un ſeisaru, lai at-tahjī ſchahdā laulibā dſimuscheem behrneem likumigu behru teefasbas. Kād laulibā ſchärtta peerahdot, ta wihrs nau ſpehjigs west laulibas dſihwi, tad ari

Vasvahne.

Kunstesteem un schlehrsam.

VI. zela wehstule, Ruhru Fahnpäss.
(Metzgermeister)

(Belgium.)

Tahdi bij mani nowehjojumi Šidenerci harpa. Ar fuki us Diebmeli tablat braundams, no Schwarzortas sah-kot wareju attal lawijski runat, jo te fuki celahpa tahdi 4 „Schwartenurtas“ sweji. Wijsi tunaja latvijski ka preeks klausitees, bet Latweeschu grahmata newareja ne var foli tikt us preekschu. Šeē sweji man teizo, ka ari Schwartenurtas gandrihs wijsi wehl mahlot winu walodu. Es Schwartenurtas neapmekleju, domadams ka tur Latweeschu waloda buhs stipri aipsestis atpakač, jo Schwarzortas ir neween watrak ka 1000 eedsihwojatu un tamlihs dsihwaka satiksma, bet te ari notika plascha leelruhynecisla dñintara bogarschana un wasarā te eeradahs dauds peldu weeshu. Protams, ka wijsi tas Latweeschu walodu palibds isskauſt. Tomehr sweji un winu issazijumi peerahdijs, ka ori te fena waloda tik ahtri nebuhs isskauſchamo. Statā waretu fursisku runatajus dñintara semē wehrtet us tubkioschi dimi (2000). Minnes, ūzvērījus, makredzis zem užņēm. 417. Šo minnu

Leiera konversazijas wahrdniza gan ujvod 41. ta wini
skaitli, bet Nida ween jaw Latveeschi ir gandrihs oruteek.
Ja Latveeschi buhtu tik pahrtreezigi mas, tad newaretu
isslaidotrot, latlab pat Leischi svejneeki peenem wini valodu.
Kas sihmejahs uj kahpeneeku pagahini, tad tas siha no
wineem paigheem neka newar faklauschinat. Ja dands,
tad wini doma, ta ejot zehlufchees no senajeem Bruhfcheem;
bet schahdas domas ir jaw walodas dehi ween bes pamata.
Bezzengerers doma, ta wini ir no tagadejahs Kursemes
eezeltojnschi. Bezzengerers pee tam atvalstahs us sawiem
walodas pehlijuemeem. Scho Bezzengerera slehgumu it
labi ari palista jaw agraki peeminekahs dseefmas par
brauksfhanu us djsintara semi. Latveeschi buhs ta juhras
laupitagi („brunoti vihri“) no Kursemes sche eenahkuksi
un djsintara juhralmi eenehmuksi preelkis Wahgu laitmeta
Valtija. Wehjak ordena un herzogu laitiks fatikma starp
abahm juhralahm valika masaka un tagad ir gandrihs
pavisam issuduse. Wehstures siha waretu, ta man lee-
lays, atsaukties ari us wahrdeem Kurfa un kuristi.
Bruhfchi Latveeschi (kas wahrdnu „Latveetis“ nemas ne-
paigus) vaski no sainis faktas ta wini runaat Kurgli

Bet nelad nedfird, ka wini sawu semes strehmeli apsihametu ar tahdu wahrdi, kas buhtu rada wahrdam "kursiflu". Ar wahrdi "Kurfa" wini arweenu fang tič muhsu Kursemi un nelo giu. Tač tad waretu buht, ka ar schrem nosaukumeem Brughšu Latweeshi, vaschi neapsinadamees dod leegibū par sawu fenu feno tehwu jemi.

No Latweesfhu walodas Brühföös jaw fchue tur efu rafsaā deois kahduś peemehruś. Winu pahrrunat ihki un sinatnifli fche nebuhiu weetā. Bisphahrim war tilai teilt, ka ifrunas finā wiaś rafsu walodai kahw daudz tuwaku nekā Latweesfhu waloda Augsfh-Kursemē. Gala silbes mehōf ifrunat ihfali nelā pēe mums gaurmehrā parajis un kahdo puksa pat manu ifrunu tapezh teiga: „Juhs sieepat jo tahlu“ (Juhs pagarei wellai). Bet jaemeheho, ka silbes nekut lehti neistuna ar tahdu onbuligu plazchibu kā Dobeles aypgabalā, kur ari es efu mahzijees sawu walodu „sieepi“. Wahrdū formas Brühföös gandrihs wiħas tahdas pat kā weenā waj oħra weenā Kursemes juh-malé un proti: taħm weetahm, kas luuaku Balangai, waloda waixek liħdiñiħas Kursemes deenwidem, bet jo kahda weeta no kreeiou robejha tasblaġi, jo waitak waloda tuwojha muħejn Dundadjsneefu walodai.

Satuna wišneparostakais trangekis ir tas, ka Pruhšču Latveeschi tā faulto debituū nepajist un nesaprot; iah-das teijsd wiini tīlīhdahs ar laika wahrdi „taret”, kas satuū noštīmē pilnigi līhdīnahs Wahžu „haben”. „Es turu nasi”, (man ir nasi); „es turu eet”, (man ir jaet).

Lai buhtu labati ujskatamas valodas jāvadīgās, pēc
līkšu, aprakstu beigdams, te kahdu famelstu pastāstījumu,
kas buhs „kursīšu” rakstīt:

Pirmi faktiņi es seu teitšu: jēn to rāmī un
wondero nu Magħlaġas is Mieesta. (Preķiżi wasatfweħ-
teem es sev tiegu: nem speki un zeku no Skrewijas us
Rehmeli.) Säi fdei tur dsemmat diġi mahrgingi, bet
Briju iurrmalik għiexx guhha d'sintahru, ko pa semed laiħ.
(Te jadid iħwo foti gruhti, bet Brūħiżu iurrmalik għilwekk
babu d'sintar, ko rok (bagar) apakħi seweis.) Ii tees
lahpu salnis ir-daqq breedšu; is gaipa leħza (gaipa
laishah) jeptas pranks (vihles) wai għiex smelikgux putens.
Swieħi eet us suspis, wat puhkus (asfarus) besvejoddam,
faguista ir-laħnej.

aw jadser uhdens, bet winsch war alus peedsehris eet us
ahjahm.) Lühts neba plehsch ziléku, bet ir jaaks lops
i werfchelis. (Panwa neplehsch zilweku, bet ir rahmis
lops kù telsch.) Daräbu neweens puischies ne loseneeks
etur dseewat, bet tas pilns ir dische. (Darbs neweenam
uišim ne wakeneelam naw jastrahdä, bet pelna ir leela.)

Ißmähzinajs wohzisku, ar wälti nobehgu pehz Nidas. Ißmähzijees wohziski nobraugu ar laiwu us Nidu.) Tur dsejeu, ka tee svejz no to suru wenk pelna tur (ka svejzekeem no siwim ir mas pelnas). Ar winis runadams pahrananju, ka ari scheems mahte ahzbaru putru werd (Hafertrühe?). Kas neeka netur, teems ari schishe tur eet dischi ahrgungi. (Kam neka naw, teen ari scheitan jollahjahs otti grubiti). Bet katas zilëts, kas negrib flahlä eet (wahlöös frist), tur dseewat darübu rihtis, makatis. Kad niks naw klaus, tad ionakeem (jaunakeem), te pluhischi (plauschis) ahzdegufchi, te degons ahsekibis, te sobi get, te allis ahjsjents. Bet kas daug metu tur (sam ir dauds...), kas run... as kurestku märt! (Man huktu ja märt)

Tad es teitschu teems lauschims: (laudim). Mehs no
uhfu gitadi runam (runajam), bet tad juhfu dseewaschana
tada wel jo flekta fantschama ne muhfu (ir jafoz wehl
listika nela muhfu), tad es apfisnuschu (greesischos ap-
fahrt). Rahnutschus, suwas un stahlas ari mana Kurs-
eeki tur. (Kartufeli, siwis un parahdi ir ari maneem
atweescheem.)

Nu es pirmis gahj kahjum, pehdis behgu ar valti, ehdis ja hju rait, pehdis ja hju iš ratu pehz Mazkahlies. Nu es papreelsku gahju kahjum, tad brauzu ar laiwn, ad jahju jaunschus, tad brauzu braukschus uj Kreewusemi.) Is pašču beigu bejahdams is favu ratu wel tureju zelu fultu. (Paſčħas beigas brauzot favoſ řatōs man wehl uj zelſch jagreesch.) Gelsch tukſha wesuma ar duj firgi abja weens dsehreſch. (Tulſchōs řatōs ar 2 firgeom rauza weens dsehrajs.) Bet es wiwu aplectschu, un lai-niagi pahrmahlsku Mazkahlijā, diſchi dſchaudamees ſwehtas aſſit is mahju. (Bet es wiwu apmetu ar liſkumu un naimigi pahrmahju Kreewijā, loti preezadamees ſwehtus ujet mahaſſa.)

Grahmatu galds.

1. *Gefwehltishanas deenai par peemianu.*
Saralstijis 2. Rujeneetis, Riga Kalnina un Deutschmana
apgaħdib, 202 lapp. 90 lapp. — Grahmatas faralst-
tajs grīb weżinat jausto paraſhu, pēz fuqas eesweħtamee
jaunekki eesweħtishanas deenai par peemianu teek apbalwot
ar kreetnahm għrahmatahm. Noluħka tā tad labi un muus
ailek tif apluhkot, tā għrahmati f'him sawam noluħlam
kalpo. Pawisam għrahmati pastaww no diwahm dala, no
fużahm til-pirmiha iħsti siħnejahs u eesweħtishanas
deenu, kamehr beidsamha fatur daschadus padomus d'sħiew
żekka. Ja weħl eewher, ka pirmiha dala ir-tif 65 lapp.
beesa, lab jaatfihha ka għrahmatas wiċċrafha labi nafaskan
ar għrahmatas faturu, jo eesweħtishanas deenai par
peemianu war dħawwa kattru kreetna, tikkumiġi weseliga fatura
għrahmatu. Biċċabaki ir-idewiżżeex presas gabali (ap-
zerejumi un luuġħħanas) għrahmatas pirmajja dala, kamehr
otrā dala neħruħki ari taħdu, tas buxtu warejħu pali kist
nox, iħpaċċi tas jofaku par dsejħahm għrahmatas otrā dala.
Gariga fatura dsejħħahm għrahmatas pirmajja dala ari iħsti
mas dsejħħas weħrlibas. Għrahmatas waloda naw bes
afumeem, tā weċċahm dubbista negażijs weetā leetota
weenlaħxa fha un t. t. Ajns it-tikħosha ir-fahd sejkums
għrahmatas 28 lapp.: „Deewi ar teħbi f'għid mihi lest ibni
preżiżilwegi fuhtija Sawu Deħlu paqauli!“ Kalab „pre-
żiżiwegi“? Kalab „Sawu“ ar leelo burtu? Wifū kopā⁴
nemot par Rujeneetis. *Gefweħtishanas deenai par peemianu*
jafaku, ka ta gan weħħlahe aispildit muhfu rakk
neezibha fuq ħtammi robu, bet ka tas winni peetekosha
mehra tamehr neisdobba. ⁵

2. Andreja Brehma wehstules feewahm un jaunawahm par praktiskas dīshwes jautajumēem. Tulkojusi Anna Nies. Rīga, J. A. Freija apgādībā, 192 lapp., 50 kap. Trijās virknēs un pa visam 66 wehstules autors fchājā eeweħrojamā grāmatā pāherrunā dasħadus dīshwes jautajumus. Nopeinu, krištigā garā farakstītū rafstu zeenītojām feewelctym sāti grāmatā buhs iħbi patiħkama. Tulkojuma waloda jautmehra nemiejs.

